

FLORA JA FAUNA

sadutussalkut

SADUTUS

”Kerro satu, minä kirjaan sen sanasta sanaan, luen sen sinulle ja voit lopuksi korjata sitä, jos haluat.” (Karlsson, 2003)

Sadutuksen ideana on, että sadutettava kertoo mielikuvituksensa tuottamaa tarinaa, jonka kuuntelija kirjaa ylös sanasta sanaan. Kaikenlaiset tarinat ansaitsevat tulla kirjatuiksi. Saduttaja ei saa puuttua siihen mitä ja miten sadutettavat kertovat ajatuksistaan. Hän ei arvioi kertomusta eikä pyri ohjaamaan sitä mihinkään suuntaan. Tarina voi olla yhden lauseen mittainen tai monta sivua pitkä. Se voi olla runo tai dialogi. Tarina voi edetä loogisesti alusta loppuun tai se voi olla ajatuksenvirran tuottama pätkä epäloogiselta tuntuvia ajatuksia.

Sadutus on tapahtuma, joka vahvistaa yhteenkuuluvuuden tunnetta ja antaa mahdollisuuden kuunnella ja tulla kuuluksi. Sadutus on hyvä ja turvallinen tapa ruokkia mielikuvitusta, jakaa kokemuksia, käydä läpi vaikeita ja pelottaviakin ajatuksia ja opetella ryhmässä toimimista. Onnistuessaan prosessi on palkitseva niin ohjaajan kuin ohjattavankin näkökulmasta.

SADUTUSSALKUT

Suomen ortodoksisen kirkkomuseon lainattavia sadutussalkkuja on kolme kappaletta. Salkkujen sisällä olevat kuvat ja aistimateriaalit eroavat toisistaan. Voitkin käydä ryhmäsi kanssa läpi kaikki salkut, sillä niistä löytyy aina jotain uutta ja ihmeellistä tutkittavaa.

Flora ja fauna -salkkujen teemana ovat eläimet ja kasvit. Kuhunkin salkkuun on valittu yksi kirkkomuseon kokoelmiin kuuluva ikoni, kirkkotekstiili tai muu esine, jonka kuva on kehystetty. Kuvan takaa löytyy lisätietoja esineestä. Lisätiedot on tarkoitettu taustatiedoksi ohjaajalle. Salkuissa oleva kirkkomuseon tekstiilikonservaattori Leena Säpin ja tutkija Päivi Sturmin kirjoittaman kirjan *Flora ja Fauna* tekstit kertovat kasvi- ja eläinaiheista ortodoksisen kirkon esineistöissä. Kirjan laadukkaaseen ja runsaaseen kuvitukseen voi tutustua yhdessä lasten kanssa.

Salkussa olevasta mustasta kansiosta löytyy isosta kuvasta poimittuja yksityiskohtakuvia, jotka on laminoitu. Lisäksi mukana on erilaisia kuvaan liittyviä aistimateriaaleja ja kirja, johon sadutuksen tuloksena syntyvät tarinat kirjoitetaan. Ennen sadutusprosessin aloittamista kirjaan kirjoitetaan päivämäärä ja sadutettavien etunimet ja iät. Sadutuksen jälkeen ohjaajan toivotaan kirjoittavan kirjaan kommentteja. Miten sadutus onnistui, kuinka aistimateriaaleja hyödynnettiin ja oliko niistä apua sadutuksessa? Kaikki kommentit ja kehittämisideat ovat erittäin tervetulleita!

TYÖSKENTELYN ETENEMINEN

1. Sadutusta varten kootaan pieni ryhmä, jonka maksimikoko on noin 5 henkeä.
2. Sadutus aloitetaan tutustumalla isoon kehystettyyn kuvaan. Ohjaaja pyytää osallistujia kertomaan vapaasti mitä kuvassa heidän mielestään tapahtuu ja kirjaa ylös ohjattavien ajatukset sanasta sanaan. On hyvä kertoa, että kertomus kirjataan ylös juuri sellaisena kun osallistujat sen esittävät, ja että kun tarina on valmis, se luetaan yhdessä ja osallistujat voivat halutessaan tarkentaa tai korjailla sitä.
3. Aistimateriaaleja voi hyödyntää samanaikaisesti isoon kuvaan tutustumisen kanssa. Aistimateriaalit ovat hyvä apu silloin, kun tarinankerrontaan tarvitaan hieman rohkaisua tai virikkeitä tai keskittyminen alkaa herpaantua. Ideat aistimateriaalien hyödyntämiseen löytyvät ohjeistuksen lopusta.
4. Ehtiäkseen kirjoittamaan kaiken, ohjaaja voi joutua pyytämään odottamaan hiukan. Hän voi myös esittää tarkentavia lisäkysymyksiä, jotta saa kirjoitettua asian juuri siten, kun kertoja on sen tarkoittanut.
5. Lopuksi tarina luetaan osallistujille ja he saavat tehdä siihen korjauksia tai tarkennuksia, jotka ohjaaja kirjaa ylös.

AISTIMATERIAALIEN HYÖDYNTÄMINEN

Yksinkertaisimmillaan sadutuksen toteuttaminen ei vaadi muuta kuin muistiinpanovälineet. Sadutussalkkuihin kootut yksityiskohtakuvat ja aistimateriaalit mahdollistavat erilaiset työskentelytavat. Materiaaleja voi käyttää sekä johdatuksena sadutukseen että apuna sadutuksen aikana. Lisäksi niitä voi käyttää virikkeenä jatkotyöskentelyssä.

Jos sadutuksen aloittaminen tuntuu ohjaajasta tai ohjattavasta hankalalta voi sadutuksen lähtökohtana toimivaan isoon kuvaan tutustumisessa käyttää apuna salkusta löytyvää muuta materiaalia. Tähän on kirjattu erilaisia ideoita. Sovella niitä tilanteen ja oman ryhmäsi tarpeiden mukaan! HUOM! Aistimateriaaleja on kussakin salkussa melko runsaasti. Mikäli salkku on lainassasi useita viikkoja, aistimateriaaleja kannattaa käyttää pienissä erissä.

Yksityiskohtakuvat

- Levitelkää yksityiskohtakuvat ylösalaisin ja sadutettavat tai ohjaaja nostaa kuvan kerrallaan katsottavaksi.
- Mikä kuva kortista paljastuu? Kuka löytää isosta kehystetystä kuvasta kortista paljastuneen yksityiskohdan? Mitä kuvasta tulee mieleen?
- Yksityiskohtakuviin tutustuminen sadutuksen alussa on yksi tapa aloittaa työskentely. Kuvia voi myös säästellä hetkeen, jolloin osallistujien kiinnostus alkaa herpaantua. Jakamalla kortit tällaisessa tilanteessa, saadaan sadutettavien huomio taas kiinnitettyä sadutushetkeen.

Muu aistimateriaali

- Kussakin salkussa on erilaisia isoon kuvaan liittyviä aistimateriaaleja: tuoksupurkkeja, pehmoeläimiä, erilaisia esineitä ja luonnonmateriaaleja.
- Tuoksupurkkien äärellä on mukava pohtia, tunnistaako kukaan mikä tuoksu on kyseessä ja onko tuoksu sadutettavien mielestä hyvä vai paha? Miten tuoksu liittyy sadutussalkun isoon kuvaan?
- Eläimiin liittyvien esineiden kanssa pohditaan miten eläimet äännelevät, osaatteko matkia ääniä? Oletko nähnyt tämän eläimen luonnossa?

- Tutkikaa pussukat ja laatikot, mitä niistä löytyy? Miten materiaali liittyy isoon kuvaan?
- Salkusta löytyvässä CD-levyssä on salkun sisältöihin liittyviä ääniä. Tunnistatteko äänet? Mihin aistimateriaaliin tai ison kuvan yksityiskohtaan äänet liittyvät? Millaisia ajatuksia tai muistoja äänet herättävät?

SALKKUJEN SISÄLLÖT

1. **Alusstikari**, kiinalaista atlassilkkiä, 1736-1795. Valamon luostarista.
  - Yksityiskohtakuvat: kukko, leopardi, kukkia, kultakaloja, kurkia, pikkulintuja, appelsiinipuu, aprikoosipuu
  - Aistimateriaalit: kana, leopardi, ruusuja,
  - Tuoksu: ruusu, appelsiini
  - Äänet CD-levyllä: leopardi, kukko, pikkulintu
2. **Arsenin kousa**, Pyhittäjä Arseni Konevitsalaisen 1300-1400 –lukujen vaihteessa valmistama ja käyttämä kousa on kirkkomuseon vanhin esine.
  - Yksityiskohtakuvat: vuorikide, hopeareunukseen kaiverrettuja eläinhahmoja, kousan puupinta
  - Aistimateriaali: käsinuket: ampiainen, pupu, kettu ja mielikuvituslintua muistuttava strutsi, vuorikide, hiottua vuorikidettä muistuttavia lasikoristeita
  - Tuoksu: mänty
  - Äänet CD-levyllä: sudet ulvovat, ampiaisia
3. **Maisema Vanhasta Valamosta**
  - Yksityiskohtakuvat: kirkko, mänty, kiviä, kukkia, rantakallio, ihmisiä, pensas, enkeli, soutajat, laivoja.
  - Aistimateriaalit: muurahainen ja linnun pesä, jossa on munia
  - Tuoksu: metsämansikka, mänty
  - Äänet CD-levyllä: soutamisen ääniä, höyrylaivan ääntä, ihmisten jutustelua, tuulen huminaa

Jatkotyöskentelyideoita

- Jatkotyöskentelyä varten tarina on hyvä kopioida itselle.
- Tarinaa voidaan käyttää hyväksi Kuopion kaupunginteatterin teatterilaatikoiden työstämisessä. Teatterilaatikon avulla tarina lavastetaan ja näytellään pienoisteatterin keinoin.
- Sadutettavat voivat myös itse toimia näyttelijöinä ja esittää tarinan näyttelemällä tai pantomiimina,
- Tarinaa voidaan jatkotyöstää esimerkiksi piirtämällä, askartelemalla tai muovailemalla.
- Aistimateriaaleja voi hyödyntää jatkotyöskentelyn yhteydessä. Niiden avulla on helppo palata aiemmin tehdyn tarinan tunnelmiin.

Sadutuslaukkujen laina-aika on max 6 viikkoa. Lainavaraukset hoitaa museolehtori Marja Louni, p. 0201 100 264, marja.louni@ort.fi. Lainaaja noutaa salkun kirkkomuseolta osoitteesta Karjalankatu 1. Kuopion ulkopuolelle salkku voidaan myös toimittaa postin tai matkahuollon kautta.

Laina-ajan päätyttyä salkku palautetaan Suomen ortodoksiselle kirkkomuseolle osoitteeseen Karjalankatu 1. Kirkkomuseo on suljettuna perusnäyttelyn uudistuksen vuoksi. Tämän vuoksi palautuksesta on sovittava etukäteen museolehtori Marja Lounin kanssa, p. 0201 100 264.